

סטפניה וילצ'נסקה

סטפניה (סטפה) וילצ'נסקה נולדה בורשה בבית בורגני מתבולל בשנת 1886. היא השתלמה בקורס גננות ולמדה מדעי הטבע באוניברסיטת ליאז' בבלגיה. בשנת 1910 היא התנדבה בבית היתומים היהודי שנפתח באותה העת ברחוב פרנצ'יסקנה 2 בורשה, ותוך זמן קצר בהיותה רק בת 26 הפכה למנהלת הבית. את קורצ'אק פגשה לראשונה כאשר בא לבית היתומים להצגה שהכינו הילדים לקהל העיר. כעבור זמן היא פרסמה מודעה בעיתון בה היא מחפשת אחר רופא ילדים שיעבוד בהשגחה רפואית על הילדים. קורצ'אק נענה לפנייתה ומאז הם פעלו ביחד בשדה החינוכי. בשנת 1912 כאשר נתמנה קורצ'אק למנהל בית היתומים החדש שברחוב קרוכמאלנה, הוא מינה את סטפה לסגניתו ולאם-בית. בנוסף, היא הייתה אחראית להשתלמותם הפדגוגית של הסטודנטים אשר סייעו בבית היתומים.

כאשר גויס קורצ'אק כקצין רפואה במלחמת העולם הראשונה, מי שפיקחה וניהלה את בית היתומים הייתה סטפה.

קורצ'אק וסטפה השלימו זה את זו בעבודתם בבית היתומים. מעדויות החניכים עולה כי קורצ'אק היה איש הרוח, הוגה הדעות וסטפה הייתה אשת המעשה. היא הראתה מסירות ודאגה לילדי בית היתומים ועם זאת הייתה קפדנית ודורשת. היה לה חשוב להעניק לילדים הרגשה של בית בדאגה לענייניהם הגדולים והקטנים. היא צידדה בעד הישארות של אחים ביחד כאשר התקבלו לפנימייה, שהאוכל בבית היתומים יהיה טעים ואיכותי ושלוש הילדים יהיה נאה ומקושט- כאשר קורצ'אק הזמין סינרים ירוקים לילדים ביקשה סטפה להחליפם לסינרים עם קישוט של פרחים. בנוסף, היה לה חשוב לטפח את הקשר עם בני משפחותיהם של הילדים.

סטפה ביקרה בארץ ישראל שלוש פעמים בין השנים 1931-1938 ושהתה בעין חרוד שם אירחה אותה חברתה הטובה פייגה ביבר שהייתה בעבר מחנכת ב"בורסה" בבית היתומים. ביקורה הראשון בארץ אשר התגבש בתקופה של התרחשויות קשות בפולין והתפשטות האנטישמיות, השאיר אותה מלאת חוויות ובעקבות כך היא השפיעה על קורצ'אק לבקר בארץ.

בעין חרוד התנדבה סטפה בבית הילדים שבקיבוץ ואף ניסתה להכניס שינויים בתחום החינוך: לתת לילדים יותר חופש בבחירת האוכל ובשעות השינה ולשנות את צורת השמירה בלילה, היא סברה כי יש צורך להכין טיפוס של 'מחנך' מתאים לבית הילדים בקיבוץ ושאינו לאפשר למי שחסרה לו ההכשרה המתאימה לעבוד בבית הילדים. אך השינויים שהציעה לא התקבלו.

שלוש רשימות חשובות השאירה סטפה ופרסמה אותן בעלוני קיבוץ עין חרוד:

- 1) מספרים או רושם
- 2) הגנת העבודה
- 3) מתוך מחברית של שומרת לילה

בשנת 1938 הגיעה לארץ במטרה להישאר אולם הידיעות על המתרחש בפולין, הביאו אותה לחזור לפולין בכדי לעזור בניהול בית היתומים בזמנים הקשים.

בחזרתה מהביקור השני היא פתחה תערוכה בבית היתומים על עין חרוד.

עם הכיבוש הנאצי, הצליחו אנשי עין-חרוד לסדר לסטפה אפשרות לעזוב את פולין, אך היא סירבה ועברה עם קורצ'אק והילדים לגטו. תרומה מיוחדת הייתה לסטפה בגטו בתחום הרפואי, היא סדרה חדר מיוחד לחולים וישיבה שעות לידם, שוחחה איתם וטיפלה בהם.

ב-6 באוגוסט 1942 צעדה עם קורצ'אק, ילדי בית היתומים ושאר אנשי הצוות לאומשלגפלץ ולטרבלינקה שם נרצחו כולם.

כפי שעשתה לאורך כל חייה, גם כאן, הקדישה סטפה את חייה לזולת בהקרבה עצמית ללא גבול.